

Had ik jouw gebruiksaanwijzing maar
De kracht van persoonlijke verschillen

Had ik jouw gebruiks- aanwijzing

maar De kracht
van persoonlijke
verschillen

Cock Grandia

Jentine Bogerd-Grandia

Had ik jouw gebruiksaanwijzing maar
De kracht van persoonlijke verschillen
Cock Grandia en Jentine Bogerd-Grandia

ISBN 978-90-3380-456-4
ISBN e-book 978-90-3380-457-1
NUR 400

Boekverzorging: Buitenspel Ontwerp, Meppel

Een deel van de inhoud van deze uitgave is eerder verschenen
onder de titel *Rijkdom van karakters; Juist als het botst*.

Met toestemming van TTI Succes Insights Benelux zijn diverse
tekstmaterialen en schema's vanuit opleidings- en trainingsmaterialen
gebruikt (zonder specifieke vermelding per onderdeel).

Met toestemming van Cock Grandia Corporate Governance zijn diverse
tekstmaterialen en schema's vanuit opleidings- en trainingsmaterialen
gebruikt (zonder specifieke vermelding per onderdeel).

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan
de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.

©2024 Ark Media
Onderdeel van Jongbloed Christelijke Media – Leeuwarden.

Alle rechten voorbehouden.
jongbloedmedia.nl

Aanbevelingen

Het zou handig zijn als bij de geboorte van een kind een duidelijke gebruiksaanwijzing zou worden meegeleverd. Wat is zijn gedrag, waardoor wordt hij gemotiveerd en hoe staat het met zijn emotionele intelligentie (EQ)? Helaas moeten wij deze gebruiksaanwijzing zelf ontdekken, maar dat is iets wat met een aantal eenvoudige tools wel gaat lukken.

Ook als je geen coach, trainer, recruiter, HR-manager of mediator bent, zul je dit boek ongetwijfeld met veel interesse en plezier lezen. Op een overzichtelijke manier geeft het inzicht in de verschillende gedragsstijlen en drijfveren in combinatie met onze EQ-score als belangrijke onderdelen van ons karakter of onze persoonlijkheid.

Er is geen sprake van goed of fout als het gaat om onze persoonlijke gedragsstijl en de onderliggende drijfveren en de vele variaties en combinaties die hierin mogelijk zijn. Zij maken ons tot een uniek individu. De praktijk leert dat door verschillen en onbegrip karakters nogal eens kunnen botsen. Dit kan ons belemmeren en irriteren in onze omgang en communicatie met onze partner, kinderen, vrienden, collega's, familieleden, klanten, enz.

Dit boek helpt om allereerst onszelf te beschouwen en wellicht beter te leren kennen, daarnaast de ander beter te begrijpen en geeft handvatten om positief gebruik te maken van de individuele verschillen en deze te waarderen. Op deze manier wordt $1 + 1$ meer dan 2 . Botsen wordt dan binden en leidt tot duurzame relaties. Wat zou de wereld er dan anders uitzien!

Na het lezen van dit boek kijk je wellicht met andere ogen naar jezelf en de ander en waardeer je de verschillen. Veel leesplezier en succes met het in de praktijk toepassen van deze kennis.

Henk Kalkman
Directeur TTI Success Insights Benelux

Had ik jouw gebruiksaanwijzing maar.

De titel is voor mij al voldoende reden om dit boek niet even snel en oppervlakkig te lezen (zoals ik dat met veel boeken doe), maar om het echt te bestuderen én er in de praktijk van het leven mee aan de slag te gaan.

Ons innerlijk is een ondoorgroendelijke combinatie van karakter, ervaringen, gedragsstijlen, drijfveren en nog wel meer componenten. Probeer daar maar eens wijs uit te worden. Dit boek en het assessment dat ik eerder bij Cock heb gedaan, helpen mij in de eerste plaats mezelf beter te begrijpen. Soms best confronterend, maar vooral een mooie ontdekkingstocht naar wie je bent en om – met behoud van je unieke identiteit – te veranderen waar dat nodig is. Om dan vervolgens ook op een andere manier naar de ander te kunnen kijken. Die ander die je soms zo kan verbazen of zelfs frustreren en die je daarom maar liever wat van je vandaan houdt.

Het lezen van het boek was voor mij een goede aansporing om de uitslagen en conclusies van mijn eerdere assessments er weer eens bij te pakken. Ik ontdekte dat het nodig is om je niet eenmalig te verdiepen in deze materie, maar steeds opnieuw te ontdekken waar jijzelf en waar de ander staat. Daarom is dit boek meer dan een aanbeveling waard en zal het je helpen om jezelf en de ander beter te leren kennen en op z'n minst een begin te maken met het schrijven van een gebruiksaanwijzing. Voor de ander én voor jezelf!

Wim Grandia,
Auteur, spreker en coach

Met veel plezier heb ik het boek *Had ik je gebruiksaanwijzing maar gelezen*. Na het eerste boek *Rijkdom van Karakters*, waarin de gedragsstijlen en drijfveren beschreven worden, is dit een mooie uitbreiding waarbij niet alleen de drijfveren uitvoeriger beschreven worden, maar ook de emotionele vaardigheden ruim aan bod komen. Deze uitbreiding geeft (nog meer) antwoord op de vraag hoe het kan dat mensen met dezelfde gedragsstijl toch zo anders kunnen reageren.

Het boek helpt je je meer bewust te worden van je eigen emoties en de invloed daarvan op je gedrag. Ook geeft het boek je concrete handvatten om te groeien in vaardigheden zodat je je emotionele intelligentie kunt vergroten.

In mijn werk als GZ-Psycholoog merk ik dat veel mensen zich weinig bewust zijn van hun emoties en de invloed daarvan op hun gedrag. Ik kan het alleen maar toejuichen dat hier nu in dit boek aandacht voor is!

Ineke Joosse,
GZ-psycholoog en orthopedagoog

Inhoud

Inleiding	11
Leeswijzer	13
1 Gedragstijlen	14
1.1 Ieder mens is uniek	14
1.2 Had ik jouw gebruiksaanwijzing maar	20
1.3 Kennen en herkennen (een slag dieper)	29
1.4 Samenspel tussen leidinggevende en ontvanger	55
1.5 Samenwerken of tegenwerken	73
1.6 Als sterktes zwaktes worden	79
1.7 Gedragstijlen van Jezus	84
2 Drijfveren	88
2.1 Stralende ogen	88
2.2 Kennen en herkennen van drijfveren	92
2.3 Jouw drijfveren in beeld	112
2.4 Interactie tussen gedrag en drijfveren	116
2.5 Drijfveren van Jezus	142
3 Emotionele intelligentie	147
3.1 Slim of verstandig	147
3.2 Zelfbewustzijn	153
3.3 Zelfregulatie	157
3.4 Motivatie	161
3.5 Sociaal bewustzijn (empathie)	165
3.6 Sociale regulatie	169
3.7 Samenspel gedragstijlen en EQ	173
3.8 Emoties van Jezus	184
Persoonlijke bijsluiter	185
Ter afsluiting	190
Achtergrondliteratuur	191

Inleiding

Uniek

In dit boek duiken we in de fascinerende wereld van wat we in het algemeen karakters noemen. Hoewel een aantal basiselementen vanuit ons vorige boek terugkomen, is dit boek een totaal nieuwe versie, verdiept en verrijkt met veel nieuwe inzichten. Er wordt uitvoerig(er) aandacht besteed aan onze drijfveren en hoe deze zich tot ons gedrag verhouden. Ook wordt uitgebreid ingegaan op het samenspel tussen verschillende gedragsstijlen. Wat dit boek vooral uniek maakt, is de uitgebreide verkenning van onze emotionele intelligentie (EQ) en de impact daarvan op ons gedrag, zowel voor onszelf als voor onze omgeving. Alles wordt geïllustreerd met duidelijke voorbeelden vanuit de praktijk. Dankbaar voor al deze prachtige persoonlijkheidsaspecten sluiten we elk onderdeel af met een aantal kenmerkende eigenschappen van Jezus. In Hem is al deze rijkdom volmaakt aanwezig!

Praktisch oefenmateriaal

Natuurlijk hebben we, om jezelf en de ander in dit geheel te ontdekken, ook gezorgd voor voldoende oefenmateriaal waarvan de uitkomsten kunnen worden ingezet voor persoonlijk gebruik en in teamverband.

Indien hoge validatie is vereist, worden door ons de assessments van TTI Success Insights Benelux ingezet. Dit boek kan dan als handig naslagwerk en/of voor verdere verdieping worden ingezet.

‘Had ik jouw gebruiksaanwijzing maar’

De titel van ons boek verkapt onze drijfveer waarom we dit boek hebben geschreven. Onze wens is dat je na het bestuderen van dit boek de gebruiksaanwijzing gevonden hebt. Niet alleen die van de ander, maar ook die van jezelf! We wensen je als lezer daarbij veel succes en plezier!

Wie zijn wij

Allereerst zijn wij vader en dochter! Tegelijkertijd schrijven we ook als vakcollega's. De talloze assessment- en coachingsgesprekken geven ons telkens weer voldoening, omdat we mensen kunnen helpen ontdekken wie ze werkelijk zijn en ze kunnen laten genieten van de diversiteit aan karakters

die God als onze Schepper heeft gegeven. We hebben samen genoten van het schrijven en delen met plezier onze inzichten, ideeën en ervaringen.

Waardering

Graag spreken we, net als bij ons vorige boek, onze bijzondere waardering uit naar Henk Kalkman (directeur) en Dorien Derksen (voorheen associate partner) van TTI Success Insights Benelux, de organisatie waardoor wij zijn opgeleid en gecertificeerd zijn om assessments af te nemen. Opnieuw hebben jullie intensief meegelezen en ons van vakinhoudelijke feedback voorzien. Ook waarderen we de hartelijke aanbeveling voor dit boek en jullie toestemming om tekst en beeld vanuit het opleidingsmateriaal van TTI Succes Insights Benelux voor dit boek te mogen gebruiken. Bedankt Henk en Dorien!

Bedankt, *Ineke Joosse* (GZ-psycholoog en orthopedagoog), voor je mooie aanbeveling en feedback vanuit de belevingswereld van de psychologie. Ook dank aan *Jaap Joosse* (directeur Engineering Group) voor de waardevolle feedback vanuit het perspectief als werkgever!

Wim Grandia (auteur, spreker en coach), bedankt voor je mooie aanbeveling van dit boek en de gesprekken die we als broers hebben gevoerd! Mooi om samen de hand van de grote Architect te ervaren in al die verschillende karakters!

Ook dank aan de uitgever, *Pieter de Boer*. Je getoonde enthousiasme en uitgesproken waardering tijdens het proces, gaven ons telkens extra motivatie om verder te schrijven. *Eelkje Bikker* en *Jesse Nutma*, bedankt voor jullie waardevolle redactionele begeleiding. Het was plezierig samenwerken.

Doorpraten?

We wensen jou als lezer veel leesplezier en een boeiende ontdekkingsreis in de wonderlijke wereld van karakters! Wil je hierover met ons van gedachten wisselen? Mail ons dan gerust: info@grandia.nu

Najaar 2024
Cock Grandia
Jentine Bogerd-Grandia

PS Omwille van de leesbaarheid is in algemene zin voor de 'hij-vorm' gekozen. Uiteraard kan hiervoor ook de 'zij-vorm' ingevuld worden.

Leeswijzer

Toepassing

Bij het schrijven van dit boek hebben we meerdere aandachtspunten voor ogen gehad die voor verschillende toepassingen gebruikt kunnen worden:

- Wie ben ik en wie is de ander: samen sterk(er).
- Als sterktes zwaktes worden: (h)erkennen en herstellen.
- Zelfcoaching: wat is mijn doel en hoe bereik ik dat?
- Coachend leiderschap: helpen potentieel van anderen te ontwikkelen.
- Onbegrip naar elkaar: van allergie naar waardering.
- Relatie tussen emoties en gedrag: (h)erkennen en ernaar handelen.
- Samenstelling van teams: sturen op gewenste complementariteit.
- Jouw drijfveren: hoe komen ze tot hun recht?
- Emoties: werken ze voor of tegen mij?

Leeswijzer algemeen

Ons advies is om eerst het hele boek globaal door te nemen. Maak tijdens het lezen aantekeningen en markeer zaken die je opvallen, prikkelen of vragen oproepen. Verdiep je daarna per hoofdstuk in de inhoud en overdenk stapsgewijs wat relevant is voor jou, wat op anderen van toepassing is en hoe je de ander of elkaar kunt versterken. Je kunt er ook voor kiezen om na een globale verkenning direct in te zoomen op de onderdelen waarmee je vooral aan de slag wilt gaan.

Leeswijzer persoonlijk gebruik

Bij de meeste hoofdstukken worden gespreksvragen en soms ook stellingen genoemd. Je kunt ze gebruiken om dieper na te denken over de besproken onderwerpen of om daarover samen in gesprek te gaan. De uitdaging is om de ander altijd vanuit de mix van gedrag, drijfveren en EQ te bezien en niet alleen op een van die facetten te beoordelen.

Leeswijzer in groepsverband

Dit boek is ook prima geschikt om in teamverband met elkaar na te denken over ons gedrag, onze drijfveren en emoties. Zo kun je samen op ontdekkingsreis gaan. Ook hier geldt: neem eerst het hele boek globaal door en zoom vervolgens in op voor jullie relevante thema's en gebruik de aangegeven gespreksvragen en stellingen voor verdieping.

Gedragstijlen

1.1 Ieder mens is uniek

Uniek ...

Een eikenblad komt van de eik. Een iepenblad komt van de iep. Een esdoornblad komt van de esdoorn. Ieder blad verradert zijn afkomst aan zijn bouw, kleur, reuk en vormgeving. Ze verschillen op heel wat punten van elkaar. Toch noemen we ze allemaal bladeren. Ongeacht of ze nu hangen aan een eik, een iep of een esdoorn. Als we toch nader willen onderscheiden, geven we ze een naam die bij hen past. Dan wordt 'een blad' een eikenblad, een iepenblad of een esdoornblad.

Heb je zo ook weleens over mensen nagedacht? We heten allemaal mens. Toch verschillen we op heel wat punten van elkaar, zowel qua uiterlijk als innerlijk! De een is meer op de achtergrond, terwijl de ander graag op de voorgrond is. De een is vooral zwijgzaam, terwijl de ander constant aan het woord is. De een is vooral een denker, terwijl de ander vooral op zijn of haar gevoel afgaat. Over uniek zijn gesproken ...

Ieder mens is uniek! Niet alleen biologisch gezien, maar vooral ook door iets wat velen omschrijven als persoonlijkheid, in de volksmond ook wel karakter genoemd. Tal van factoren spelen bij onze karaktervorming een rol. Dingen die we vanaf onze geboorte hebben meegekregen, zoals intelligentie, aanleg of natuurlijke talenten en misschien ook bepaalde erfelijke gedragskenmerken. Andere dingen leren we tijdens ons leven door onze opvoeding, ervaring en opleiding en ook door de mensen met wie we in aanraking komen.

Herkenning van deze uniciteit met het daarbij behorende gedragspatroon is zeer waardevol. Bijvoorbeeld bij het samenstellen van een werkgroep voor het uitwerken van een studieopdracht, waarbij de een sterk is in het verzamelen van informatie, een ander de nodige creativiteit inbrengt en weer een ander goed kan presenteren. Of als je bijvoorbeeld met een groep jongeren op werkvakantie gaat, waarbij de een vooral goed kan organiseren en de ander goed in het verbinden is. De meeste mensen voelen zich op hun best als ze hun natuurlijke gedrag kunnen tonen. Sommigen voelen zich minder

op hun gemak zodra ze iemand met een tegenovergesteld gedragspatroon voor zich hebben en de vaardigheid missen om daar harmonisch (voor zichzelf én voor de ander) mee om te gaan. De oorspronkelijke rijkdom van de diversiteit in karakters wordt dan als probleem of zelfs als bedreigend ervaren. Het inzichtelijk maken van gedrag en het willen begrijpen van verschillen in gedrag is niet iets nieuws. Al vierhonderd jaar voor Christus hield de Griek Hippocrates zich bezig met het observeren van mensen en hun gedrag, waarbij hij verschillende temperamenten (karakters) onderscheidde. Het is boeiend om te zien hoe velen na hem zich verdiept hebben in dit onderwerp en diverse gedragsclassificaties steeds verder zijn ontwikkeld en verfijnd, wat waardevolle inzichten oplevert in de complexiteit van het menselijk gedrag.

Om het geheel toegankelijk te houden, beginnen we met onderstaande basisindeling, waarbij we in het volgende hoofdstuk meer de diepte ingaan aan de hand van het door ons in de praktijk gehanteerde gedragsmodel van William Moulton Marston (1893-1947).

Basisindeling

Vrij naar Marston vertaald, onderscheiden we vier typen mensen aan de hand van vier psychologische functies:

- De extraverte (proactieve) taakgerichte persoon
- De introverte (reflectieve) taakgerichte persoon
- De extraverte (proactieve) mensgerichte persoon
- De introverte (reflectieve) mensgerichte persoon

Basisindeling typen mensen

